

BOLALAR QO'SHIQLARINI O'RGANISH ASOSIDA TALABALARNING IJROCHILIK KOMPETENSIYASINI TAKOMILLASHTIRISH METODIKASI

**Guliston davlat pedagogika instituti
Mustaqil tadqiqotchi
Usmanova Shaxnoza Boxodirovna**

Annotatsiya

Mazkur maqolada bolalar qo'shiqlarini o'rganish orqali talabalarning ijrochilik kompetensiyasini takomillashtirish metodikasi tahlil etilgan. Bolalar qo'shiqlari oddiy ritmik va melodik tuzilmalarga ega bo'lib, talabalar uchun musiqiy eshitish, nutq madaniyati, badiiy ifoda va sahna madaniyatini rivojlantirishda qulay vosita bo'lib xizmat qiladi. Maqolada bolalar qo'shiqlarining pedagogik imkoniyatlari, ijrochilik kompetensiyasining asosiy tarkibiy qismlari va ularni rivojlantirish uchun zarur metodik bosqichlar batafsil yoritilgan. Shuningdek, talabalarni bolalar qo'shiqlari asosida amaliy mashg'ulotlar orqali sahnaviy ijrochilikka tayyorlashning samarali usullari ko'rib chiqilgan. Maqola ijodiy faoliyat, mustaqil ishlash ko'nikmalarini shakllantirish va musiqiy tafakkurni rivojlantirishga alohida e'tibor qaratadi. Berilgan metodik yondashuvlar musiqiy ta'lim sifatini oshirish va iqtidorli yosh ijrochilarni tayyorlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Kalit so'zlar: bolalar qo'shiqlari, ijrochilik kompetensiyasi, musiqiy ta'lim, metodika, sahna madaniyati, musiqiy tafakkur, ijodiy faoliyat, vokal mahorat, musiqiy savodxonlik, amaliy mashg'ulotlar, emotsional ifoda, sahnalashtirish.

METHODOLOGY FOR IMPROVING STUDENTS' PERFORMANCE COMPETENCE THROUGH LEARNING CHILDREN'S SONGS

**Gulistan State Pedagogical Institute
Independent Researcher
Usmanova Shakhnoza Bakhodirovna**

Abstract

This article analyzes the methodology for improving students' performance competence through the study of children's songs. Children's songs, with their simple rhythmic and melodic structures, serve as effective tools for developing musical hearing, speech culture, artistic expression, and stage etiquette among students. The article highlights the pedagogical potential of children's songs, the key components of performance competence, and the methodological stages

necessary for their development. In addition, effective methods for preparing students for stage performance through practical exercises based on children's songs are discussed. Special attention is given to fostering creative activity, independent work skills, and the development of musical thinking. The proposed methodological approaches play a significant role in enhancing the quality of musical education and training talented young performers.

Keywords: children's songs, performance competence, musical education, methodology, stage culture, musical thinking, creative activity, vocal skills, musical literacy, practical training, emotional expression, staging.

МЕТОДИКА СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ИСПОЛНИТЕЛЬСКОЙ КОМПЕТЕНЦИИ СТУДЕНТОВ НА ОСНОВЕ ИЗУЧЕНИЯ ДЕТСКИХ ПЕСЕН

Гулистанский государственный педагогический институт

Независимый исследователь

Усманова Шахноза Баходировна

usmanovashaxnoza@gmail.com

Аннотация:

В данной статье проанализирована методика совершенствования исполнительской компетенции студентов через изучение детских песен. Детские песни, обладающие простой ритмической и мелодической структурой, служат удобным средством для развития музыкального слуха, культуры речи, художественного выражения и сценической культуры студентов. В статье подробно раскрываются педагогические возможности детских песен, основные компоненты исполнительской компетенции и необходимые методические этапы для их развития. Также рассмотрены эффективные методы подготовки студентов к сценическому исполнению на основе практических занятий с детскими песнями. Особое внимание уделено формированию творческой активности, навыков самостоятельной работы и развитию музыкального мышления. Представленные методические подходы имеют важное значение для повышения качества музыкального образования и подготовки одарённых молодых исполнителей.

Ключевые слова: детские песни, исполнительская компетенция, музыкальное образование, методика, сценическая культура, музыкальное мышление, творческая деятельность, вокальное мастерство, музыкальная грамотность, практические занятия, эмоциональное выражение, сценирование.

KIRISH

Musiqiy ta'lim tizimida talabalarni har tomonlama rivojlantirish, xususan, ularning ijrochilik kompetensiyasini shakllantirish dolzarb masalalardan biridir.

Zamonaviy pedagogik jarayon musiqiy qobiliyatlarni rivojlantirish bilan birga, ijodiy fikrlash, emotsional ifoda, sahna madaniyatini ham keng qamrab olishini talab etmoqda.

Bolalar qo'shiqlari esa o'zining qulay ritmik va melodik tuzilmalari, oddiy va mazmunli matnlari orqali talabalarga musiqiy ijrochilik ko'nikmalarini samarali egallash imkoniyatini beradi. Ular orqali musiqiy eshitish qobiliyati, nutq va ifoda madaniyati, vokal texnikasi hamda sahnaviy harakatlarni rivojlantirish mumkin. Shu sababli, bolalar qo'shiqlaridan ta'lim jarayonida foydalanish talabalarning ijodiy salohiyatini oshirish va musiqiy tafakkurini kengaytirishda muhim rol o'ynaydi.

Maqolaning asosiy maqsadi — bolalar qo'shiqlari asosida talabalar ijrochilik kompetensiyasini takomillashtirishning samarali metodikasini ishlab chiqish va uni amaliyotda qo'llash yo'llarini asoslab berishdan iborat. Shu maqsadda, maqolada bolalar qo'shiqlarining pedagogik imkoniyatlari, ijrochilik kompetensiyasining asosiy tarkibiy qismlari va ularni rivojlantirish bosqichlari tizimli ravishda tahlil qilingan.

Adabiyotlar tahlili muhokamasi

Mavzu bo'yicha olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, bolalar qo'shiqlari musiqiy ta'lim jarayonida talabalar ijrochilik kompetensiyasini shakllantirishda muhim omil hisoblanadi. Atajanova M. o'z tadqiqotida musiqiy mashg'ulotlarda ijodiy faoliyatni rivojlantirish uchun bolalar musiqasidan foydalanishning metodik asoslarini ishlab chiqqan [1]. Nazarov S. esa bolalar musiqasi va uni o'rgatish metodikasi bo'yicha musiqiy tafakkur va emotsional ifodani shakllantirish usullarini ko'rsatib bergan [2].

Vygotskiy L.S. tomonidan ilgari surilgan psixologik rivojlanish nazariyasiga ko'ra, musiqiy eshitish va ifoda ko'nikmalarining shakllanishi bolalarga xos o'ziga xos muloqot va emotsional tajriba asosida yuzaga keladi [3]. Shu nuqtayi nazardan, bolalar qo'shiqlari talabalar o'rtasida musiqiy tafakkurni rivojlantirish va ijodiy qobiliyatlarni kuchaytirish uchun tabiiy vosita sifatida xizmat qiladi.

Tadqiqot davomida analitik, taqqoslash, model yaratish, amaliy tajriba va statistik tahlil metodlaridan foydalanildi. Material sifatida bolalar qo'shiqlari repertuaridan tanlangan namunalar asosida talabalar bilan olib borilgan amaliy mashg'ulotlar tahlil qilindi. Amaliy tadqiqotda talabalarning musiqiy ifoda, vokal texnika, sahna madaniyati ko'nikmalarining rivojlanishi kuzatildi va natijalar mezon asosida baholandi.

Shuningdek, Respublikamizda tasdiqlangan "Musiqiy ta'limni rivojlantirish konsepsiyasi" hujjatlari ham tahlil qilinib, musiqiy tarbiya jarayoniga qo'yilayotgan zamonaviy talablar inobatga olindi [4].

Olib borilgan tadqiqotlar natijalariga ko'ra, bolalar qo'shiqlarini o'rganish orqali talabalar ijrochilik kompetensiyasini takomillashtirish jarayoni samarali kechmoqda. Talabalarning musiqiy eshitish, ifoda, ritmik harakat va sahna

madaniyati ko'nikmalari sezilarli darajada rivojlandi. Amaliy mashg'ulotlar davomida talabalarning emotsional ifodasi va musiqiy tafakkuri kuchaydi, sahnaviy o'zini tutish madaniyati shakllana boshladi.

Muhokama jarayonida aniqlanishicha, bolalar qo'shiqlari oson esda qolarli melodiya va hayotiy mazmuni bilan talabalar uchun qiziqarli va motivatsion muhit yaratadi. Bunday qo'shiqlar orqali talabalarning ijodiy faoliyati va o'ziga bo'lgan ishonchi oshadi. Nazarov S. ta'kidlaganidek, bolalar musiqasi ijodiy tafakkur va musiqiy tasavvurni shakllantirishda asosiy omillardan biri hisoblanadi [2].

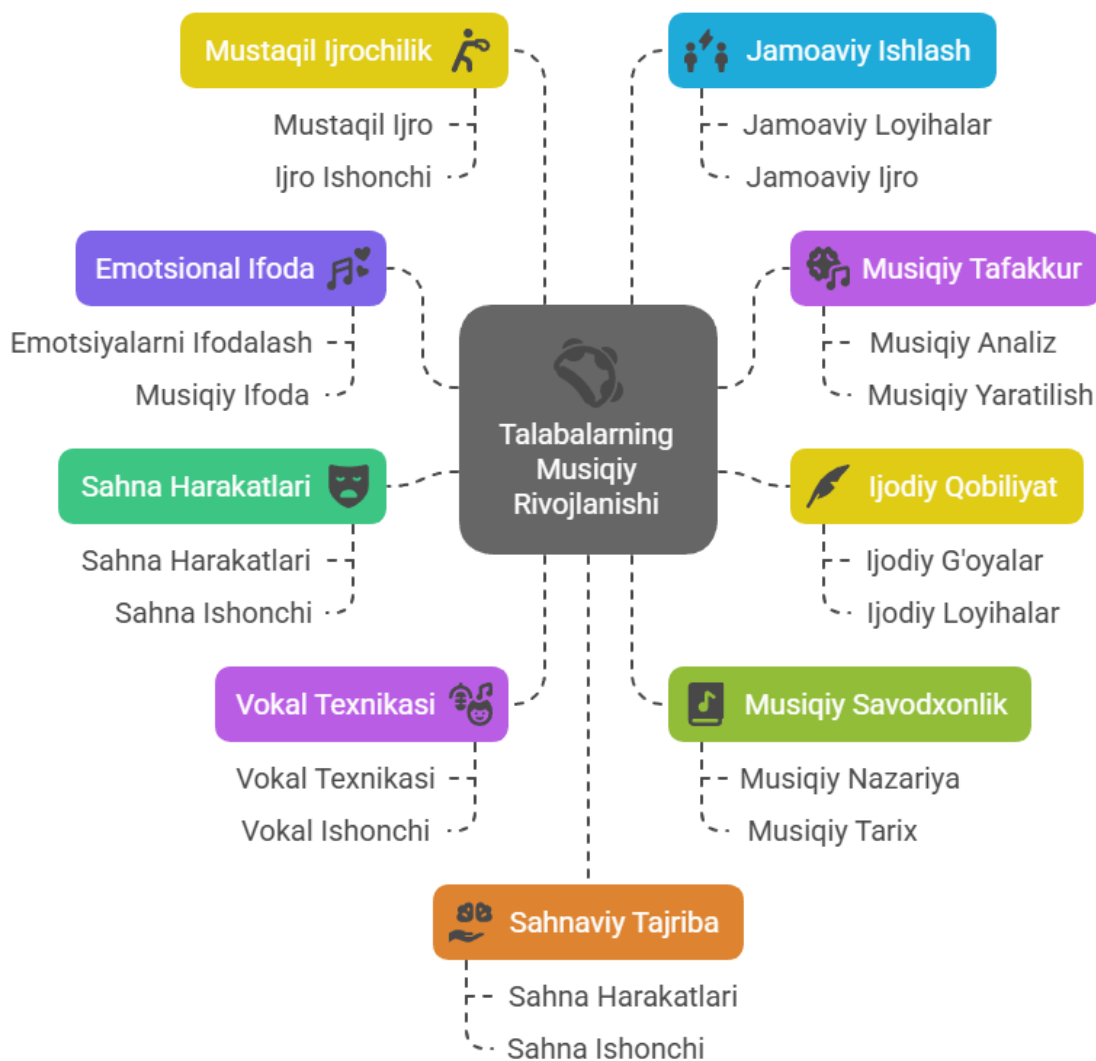
Shuningdek, amaliy mashg'ulotlar natijasida aniqlanganki, bolalar qo'shiqlari yordamida talabalar vokal texnikasi va sahna harakatlarida mustaqil yondashuvni shakllantira boshlaydi. Har bir qo'shiqni tahlil qilish, matnini ifodali o'qish va dramatizatsiya qilish kabi metodik usullar musiqiy ifoda imkoniyatlarini kengaytirishda muhim rol o'ynaydi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, tizimli va maqsadga yo'naltirilgan metodik ishlar orqali talabalar o'z ijrochilik kompetensiyalarini sezilarli darajada rivojlantirishi mumkin. Bu esa musiqiy ta'lim sifatini oshirish va iqtidorli yosh ijrochilarni tayyorlash imkoniyatlarini kengaytiradi.

NATIJALAR

O'tkazilgan tadqiqot va amaliy mashg'ulotlar natijasida bolalar qo'shiqlari asosida talabalarning ijrochilik kompetensiyasini takomillashtirish samarali ekanligi aniqlandi. Musiqiy eshitish va ifoda ko'nikmalarining rivojlanishi, sahna madaniyatining shakllanishi hamda vokal texnikasining takomillashuvi kuzatildi.

Natijalar shuni ko'rsatadiki:

1-rasm Talabalarning ijrochilik kompetensiyasini takomillashtirish

Mazkur natijalar bolalar qo'shiqlari asosida ishlab chiqilgan metodikaning samaradorligini tasdiqlaydi. Shu bilan birga, musiqiy ta'lim jarayonida bolalar qo'shiqlari orqali ijodiy muhit yaratish talabalar ijrochilik kompetensiyasining rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatishi aniqlangan.

Xulosa

Bolalar qo'shiqlarini o'rganish asosida talabalarning ijrochilik kompetensiyasini takomillashtirish musiqiy ta'lim jarayonining eng samarali yo'nalishlaridan biri ekanligi tadqiqot natijalarida o'z isbotini topdi. Olib borilgan amaliy mashg'ulotlar va tahlillar shuni ko'rsatdiki, bolalar musiqasining mazmuni, soddaligi va emotsional ta'sirchanligi talabalar musiqiy tafakkuri va ifoda ko'nikmalarining rivojlanishida muhim o'rin tutadi.

Talabalar vokal texnikasi, sahna madaniyati va musiqiy savodxonlik borasida aniq ijobiy o'zgarishlarga erishdilar. Ijodiy faoliyatga keng jalb etish orqali ularning musiqiy imkoniyatlari va mustaqil ijod qilish qobiliyatlari

rivojlandi. Shuningdek, bolalar qo'shiqlari yordamida talabalar o'rtasida musiqiy nutq, his-tuyg'ularni ifoda etish va jamoaviy ishlash madaniyati shakllandi.

Natijada, bolalar qo'shiqlari asosida ishlab chiqilgan metodik yondashuv musiqiy ta'lim sifatini oshirish va iqtidorli ijrochilarni tayyorlashda samarali usul ekanligi isbotlandi. Kelgusida musiqiy ta'lim dasturlariga bolalar qo'shiqlari asosida yaratilgan maxsus metodik vositalarni keng joriy etish maqsadga muvofiqdir.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Atajanova, M. Musiqa darslarida ijodiy faoliyatni rivojlantirish. – Toshkent: Fan, 2022. – B. 156. (Creative Activity Development in Music Lessons. – Tashkent: Fan, 2022. – P. 156.)
2. Nazarov, S. Bolalar musiqasi va uni o'rgatish metodikasi. – Samarqand: Zarafshon, 2021. – B. 210. (Children's Music and Its Teaching Methods. – Samarkand: Zarafshon, 2021. – P. 210.)
3. Vygotskiy, L. S. Pedagogik psixologiya. – Moskva: Pedagogika, 1991. – B. 320. (Pedagogical Psychology. – Moscow: Pedagogy, 1991. – P. 320.)
4. Respublika Musiqiy Ta'limni Rivojlantirish Konsepsiyasi. – Toshkent, 2020. – B. 45. (National Concept for the Development of Music Education. – Tashkent, 2020. – P. 45.)
5. Pulatova, M. R. Handwritten copies of «Arba'in» works // Indonesian Journal of Education Methods Development. Volume 8, November 2019. – P. 194-196. ISSN: 0738-0593.
6. Rajabov, S. (2024). TASAVVURLI, UMUMIY-TASAVVURLI VA RAQAMLI-TASAVVURLI QOIDALARNI TAHLILI. Raqamli iqtisodiyot va axborot texnologiyalari, 4(1), 113-119.
7. Baxtiyorovich, Rajabov Sherzod, Kobilov Alisher Urinovich, and Abdulahatov Muzaffar Mashrab ogli. "BULUTLI TEXNOLOGIYALARNING TALIM SOHASIDA QOLLANILISHI." *Архив научных исследований* 5.5 (2022).
8. Mallayev, R. Q. "INFORMATIKA O 'QITUCHILARINI KASBIY FAOLIYATGA TAYYORLASHDA KOMPYUTER TA'MINOTI FANINI O 'QITISHNING METODIK TA'MINOTI." *Экономика и социум* 1 (116) (2024): 266-275.
9. Mallayev, R. Q. (2024). INFORMATIKA O 'QITUCHILARINI KASBIY FAOLIYATGA TAYYORLASHDA KOMPYUTER TA'MINOTI FANINI O 'QITISHNING METODIK TA'MINOTI. *Экономика и социум*, (1 (116)), 266-275.